

Monitoring en duiding COVID-19 Gelderland-Midden (Infectieziektebestrijding, GHOR & Epidemiologie)

In de bijgevoegde powerpoint geven we met behulp van grafieken beeld bij de informatie die we in dit document bij elkaar hebben gebracht. Deze informatie geeft in samenhang inzicht in het verloop van de COVID-19 besmettingen, -ziekenhuisopnames en –sterfte, regionaal en per gemeente in de regio Gelderland Midden.

1. Positief geteste personen

In heel Nederland zijn tot 21 april 34.134 mensen positief getest op COVID-19. In de regio Gelderland-Midden telden we er tot dezelfde dag in totaal 1.056. Zoals bekend ligt het werkelijke aantal besmettingen hoger omdat niet iedereen met een mogelijke besmetting wordt getest. Mensen die getest worden hebben een risico op een ernstig beloop of werken in de zorg en hebben klachten die op COVID-19 kunnen duiden.

Wat zien we?

Bij het aantal besmettingen valt op dat het aantal positief gemelde vrouwen groter is dan het aantal mannen. Dit is in heel Nederland zo. De meest waarschijnlijke verklaring hiervoor is dat meer vrouwen dan mannen worden getest omdat het aandeel vrouwen onder het ziekenhuis- en zorgpersoneel groter is.

Als het om absolute aantallen gaat, zien we in Arnhem, Ede en Overbetuwe de meeste besmettingen. Overbetuwe heeft het hoogste aantal besmettingen per 100.000 inwoners. Ook Westervoort en Doesburg springen hier uit. Hierbij is van belang om op te merken dat gezien het inwoneraantal in deze gemeenten, elke besmetting direct zorgt voor een flinke verhoging van deze indicator. In de media wordt nogal wat aandacht besteed aan zogeheten ‘super-spreadingevents’. Deze zouden een mogelijke rol hebben gespeeld in de snelle verspreiding van het coronavirus. Evenementen die voor de lockdown plaatsvonden, in afgesloten ruimten, waar veel mensen aanwezig waren en waar door de aard van het evenement veel druppelinfectie plaats kon vinden (denk aan carnaval, koorbijeenkomsten, kerkdiensten waar gezongen werd). Hierbij is uiteraard wel van belang op te merken dat er in dat geval iemand bij het evenement aanwezig was die het virus kón verspreiden. Die kans was, zeker in februari, nog niet heel groot, maar dit heeft wellicht op een aantal plekken in Nederland een rol gespeeld.

2. Overleden personen

Inmiddels heeft de epidemie aan 3.916 mensen in Nederland het leven gekost (22,8 per 100.000 inwoners). Hiervan zijn 110 mensen afkomstig uit Gelderland-Midden (15,9 per 100.000 inwoners). Ook voor de sterfte ten gevolge van COVID-19 geldt dat de cijfers niet volledig zijn; alleen de overleden personen die positief getest werden zijn in deze telling meegenomen. Het aantal mensen dat stierf aan de gevolgen van COVID-19 is in werkelijkheid hoger.

Wat zien we?

De relatieve sterfte is in de regio Gelderland Midden lager dan in Nederland. Dit is in lijn met de relatieve besmettingen. Net als in heel Nederland zien we ook in Gelderland-Midden dat het aandeel overleden mannen groter is dan het aandeel overleden vrouwen. Meer mannen dan vrouwen worden ernstig ziek en overlijden.

Bij mensen onder de 70 jaar wordt in Nederland bij bijna 70% van de overledenen een onderliggende aandoening gerapporteerd. Hierbij gaat het vaak om hart- en vaatziekten of hoge bloeddruk, diabetes en chronische longaandoeningen. Bij één op de tien overledenen in deze leeftijdsgroep is geen onderliggende aandoening gerapporteerd, van de overige 20% is het niet bekend.

Regionaal zien we nog steeds dezelfde verdeling in leeftijd en geslacht als landelijk. Wat in onze regio opvalt is de relatieve sterfte in Doesburg en Rheden. In Doesburg heeft dit te maken met de impact

die elke overledene heeft op dit cijfer. In Doesburg was het aandeel positief geteste 90-plussers relatief groot. Dit kan een belangrijke verklaring zijn voor het sterftecijfer. Voor de gemeente Rheden hebben we nog niet genoeg inzicht om een verklaring te kunnen geven.

In zijn algemeenheid kunnen we zeggen dat de sterfte samenhangt met combinatie van leeftijd, fysieke gesteldheid en leefstijlfactoren als roken en overgewicht.

VVT-instellingen in Gelderland-Midden

In 45 van de circa 120 VVT instellingen (ouderenzorg en AVG) zijn één of meer coronabesmettingen vastgesteld. In de instellingen zijn 29 mensen overleden aan COVID-19¹ (26% van het totaal aantal overledenen in de regio). De GHOR heeft een belronde gedaan om te inventariseren hoe het in de instellingen gaat. Hierbij zien we dat het aantal mensen waarvan we denken dat ze aan COVID-19 zijn overleden hoger ligt dan de geregistreerde 29. Een eerste inschatting is dat dit waarschijnlijk tussen de 13 en 24 mensen extra is².

Op dit moment geven de instellingen aan dat ze de zorg aankunnen en herkennen ze zich niet in het beeld dat in de landelijke media wordt geschetst als het gaat om overlijdens binnen de VVT.

3. Ziekenhuisopnames

Het RIVM gebruikt sinds 31 maart de ziekenhuisopnames per gemeente als belangrijkste indicator om het verloop van de verspreiding te laten zien. In Nederland zijn tot nu toe 9.897 personen opgenomen (geweest) in het ziekenhuis. In Gelderland-Midden zijn dit 370 personen. Wederom moet hierbij worden opgemerkt dat dit gaat om personen die positief getest zijn. Het aantal opnames blijft afvlakken, ook in onze regio.

Van de bedden die in de VVT direct beschikbaar zijn voor COVID-19 patiënten die niet thuis verpleegd kunnen worden is op dit moment 25% bezet.

Wat zien we?

Overbetuwe blijft de gemeente met het hoogste aantal besmettingen en ziekenhuisopnamen per 100.000 inwoners. Maar we zien in de afgelopen week ook hier een afvlakking. In de gemeente Zevenaar heeft in de afgelopen twee weken een opvallende stijging in het aantal ziekenhuisopnamen plaatsgevonden. We hebben hier nog geen verklaring voor, maar het heeft onze aandacht.

4. Teststraat

Na de eerste volledige week in de teststraat voor zorgmedewerkers was 23% van de 440 uitgevoerde testen positief. In de tweede week is het aantal testen flink toegenomen. Omdat veel testen nog in productie zijn kunnen we in deze duiding niet aangeven welk deel hiervan positief was.

Tot slot:

Er is een grote behoefte aan de actuele sterftecijfers per gemeente om een beter beeld te krijgen van de oversterfte. Via het CBS zijn deze cijfers niet te ontsluiten op gemeenteniveau. Ons voorstel is dat gemeenten zelf hun registratie ontsluiten. Als wij de aantallen overlijdens (dus zonder privacygevoelige informatie) van maart/april 2018, 2019 en 2020 per gemeente kunnen analyseren geeft dat wellicht inzicht in de oversterfte per gemeente. Hier praten we graag over door.

¹ Dit zijn de mensen die positief getest zijn.

² Dit zijn mensen die niet getest (en dus niet gemeld) zijn maar waarbij wel een verdenking op COVID-19 was. Tot deze week werden de eerste twee COVID-19 verdachte bewoners op een locatie getest. Het testbeleid is nu verruimd waardoor ook alle volgende bewoners met een verdenking kunnen worden getest.

Stand van zaken medisch

Tot stand gekomen door: Epidemiologie, Infectieziekten, GHOR

Paul van der Velpen a.i.

23 april 2020

Onderwerpen

1. Monitoring en duiding cijfers per gemeente
2. Testbeleid
3. Bron- en contactonderzoek
4. PBM
5. Gedwongen isolatie
6. Ramadan
7. Ondersteuning onderwijs en kinderopvang

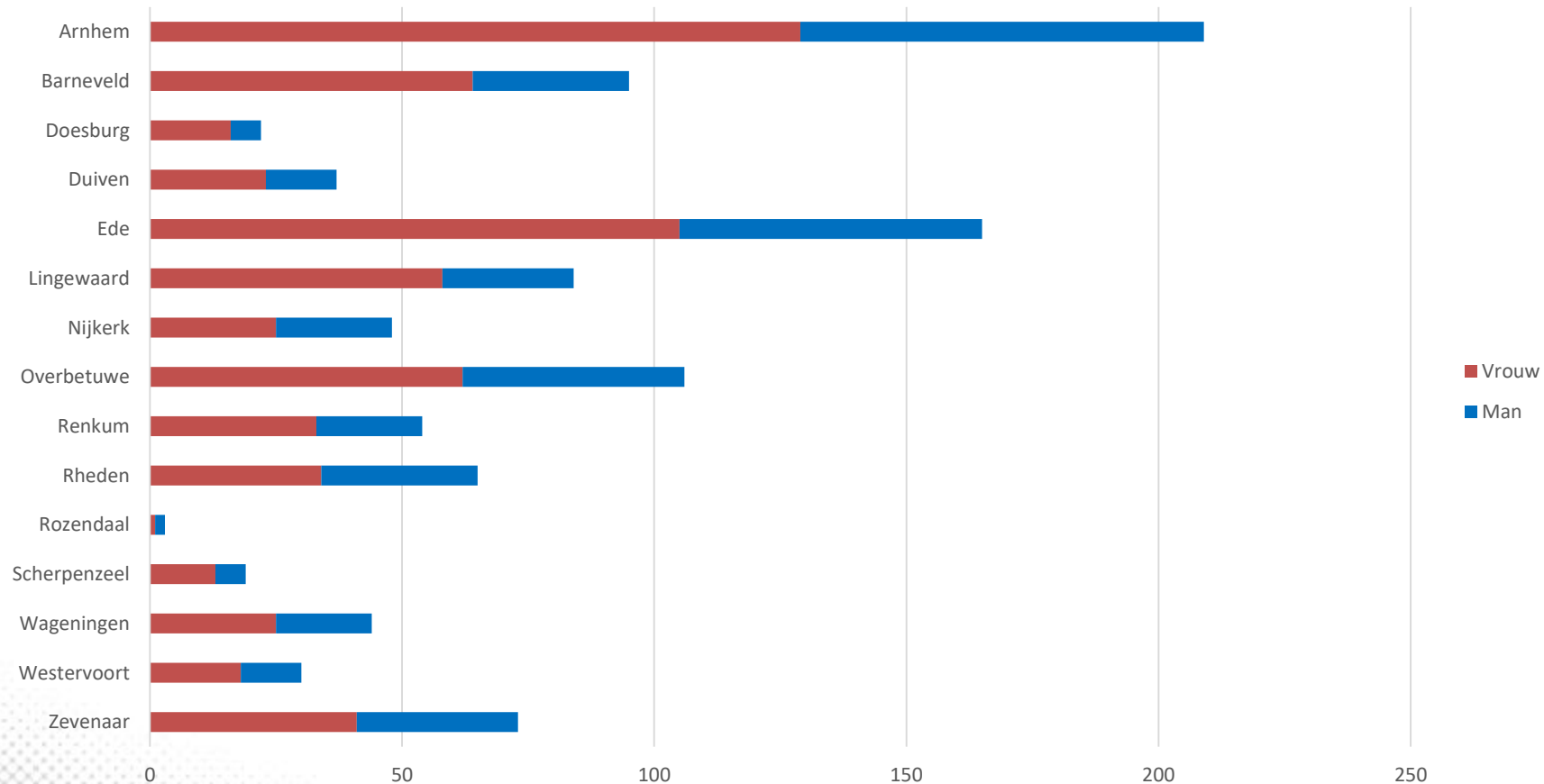
Monitoring en duiding COVID-19 Regio Gelderland-Midden

Epidemiologie, Infectieziekten, GHOR

23 april 2020

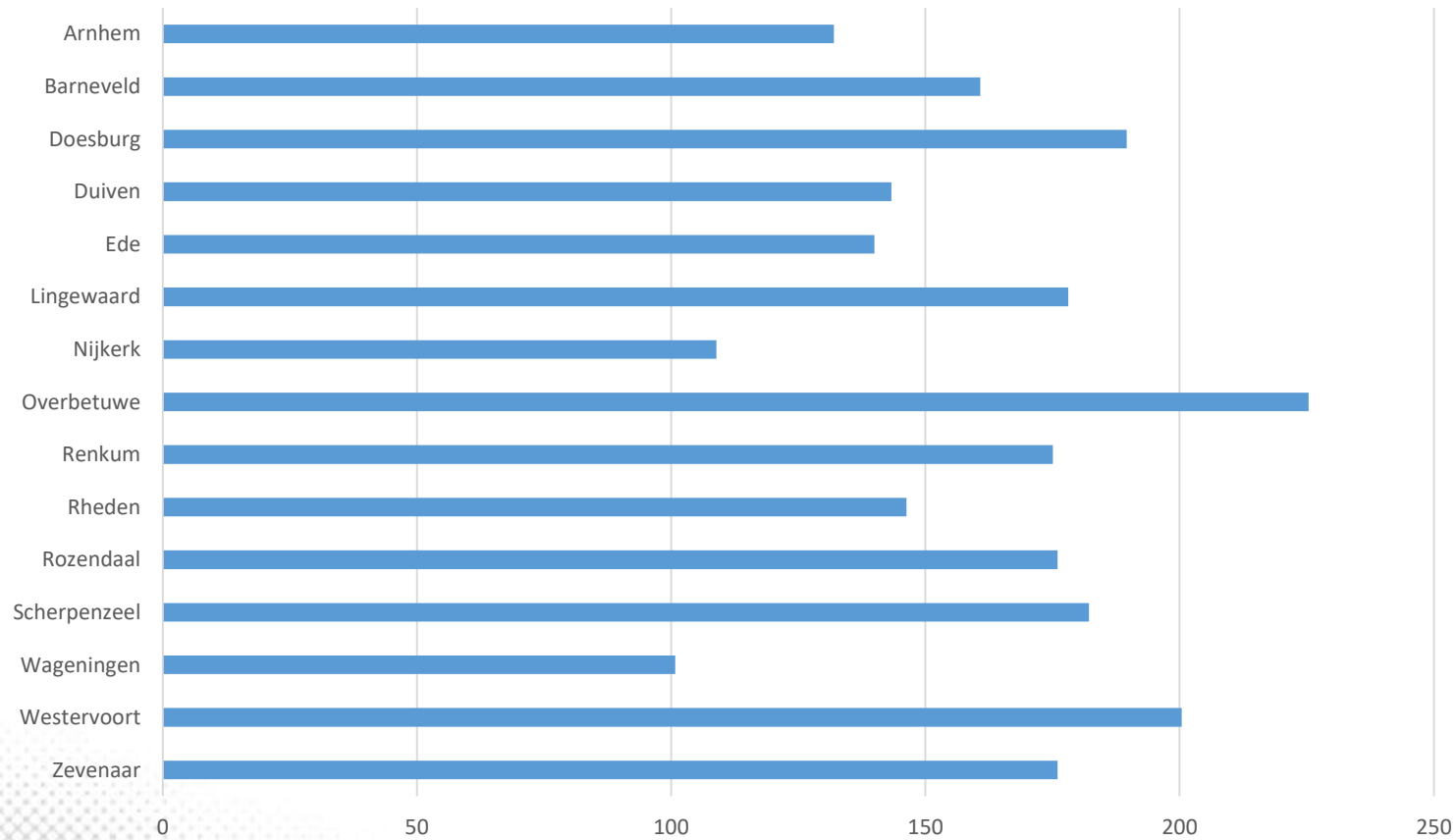
Bevestigde besmettingen

Aantal bevestigde besmettingen per gemeente

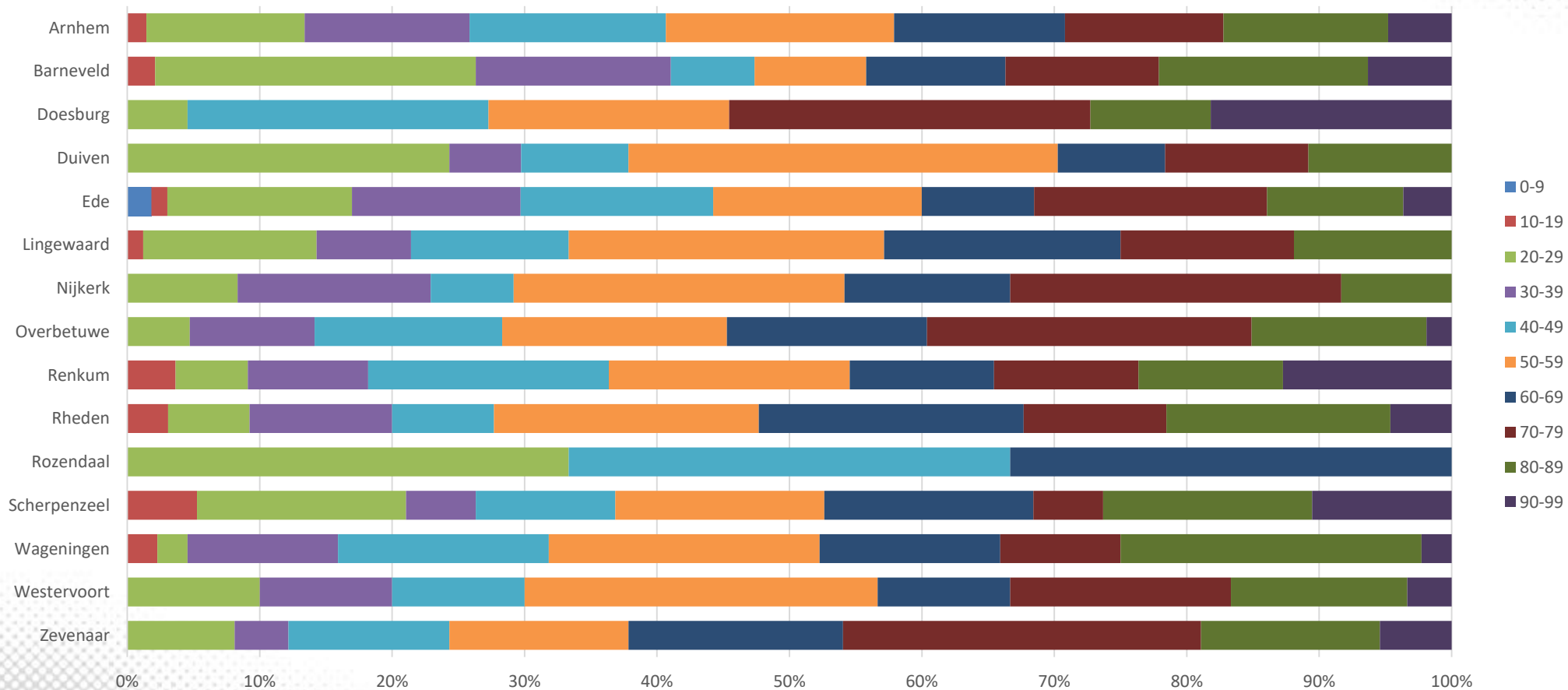
Bevestigde besmettingen

Meldingen per 100.000 inwoners

Bevestigde besmettingen

Leeftijdsverdeling bevestigde besmettingen per gemeente

Duiding

Op 21 april waren in totaal 1056 positief geteste personen in Gelderland- Midden gemeld.

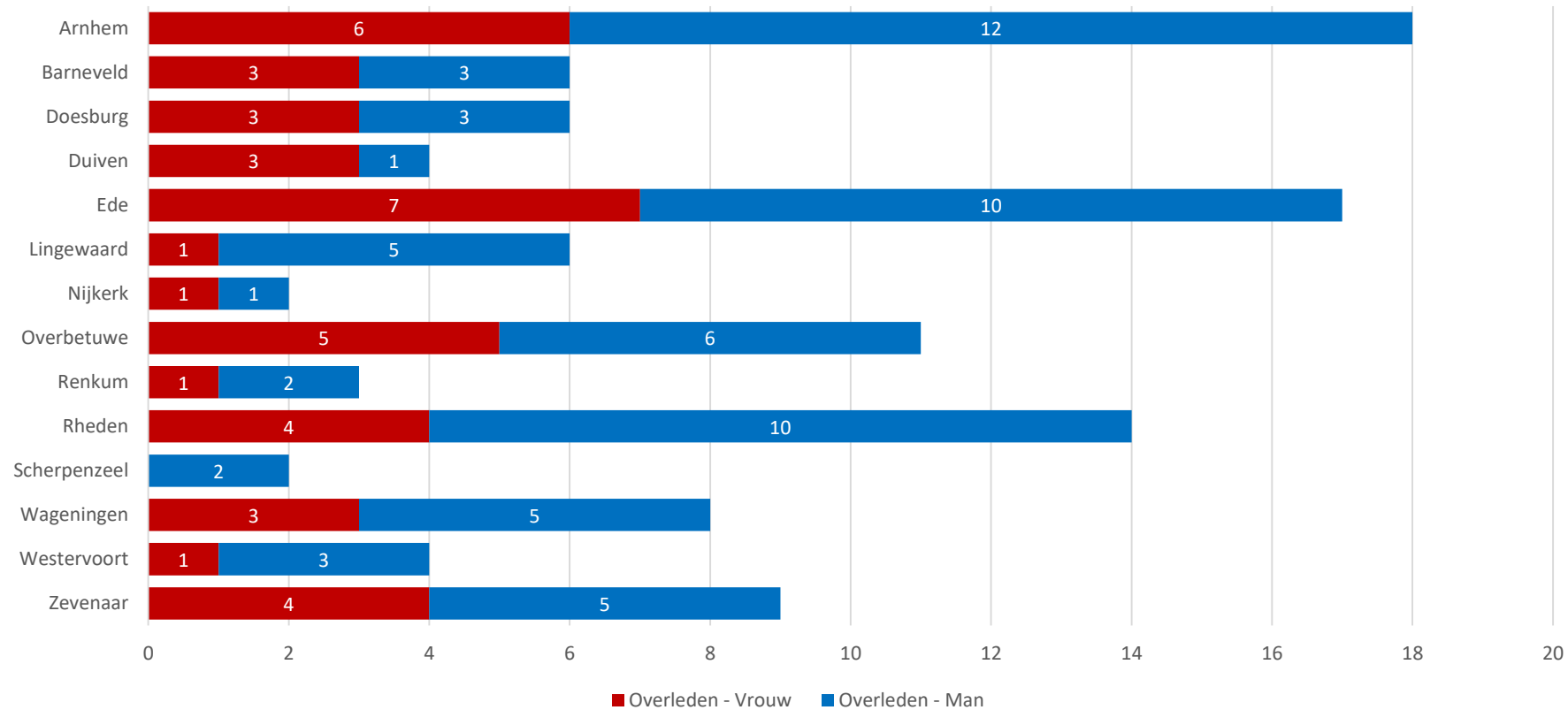
Aantal positief geteste personen per 100.000 inwoners:

- Gelderland-Midden: 153
- Nederland: 198,5

De regionale leeftijdsverdeling komt ongeveer overeen met wat we landelijk zien. Tussen de gemeenten zien we kleine verschillen die deels ook worden veroorzaakt door de kleine aantallen.

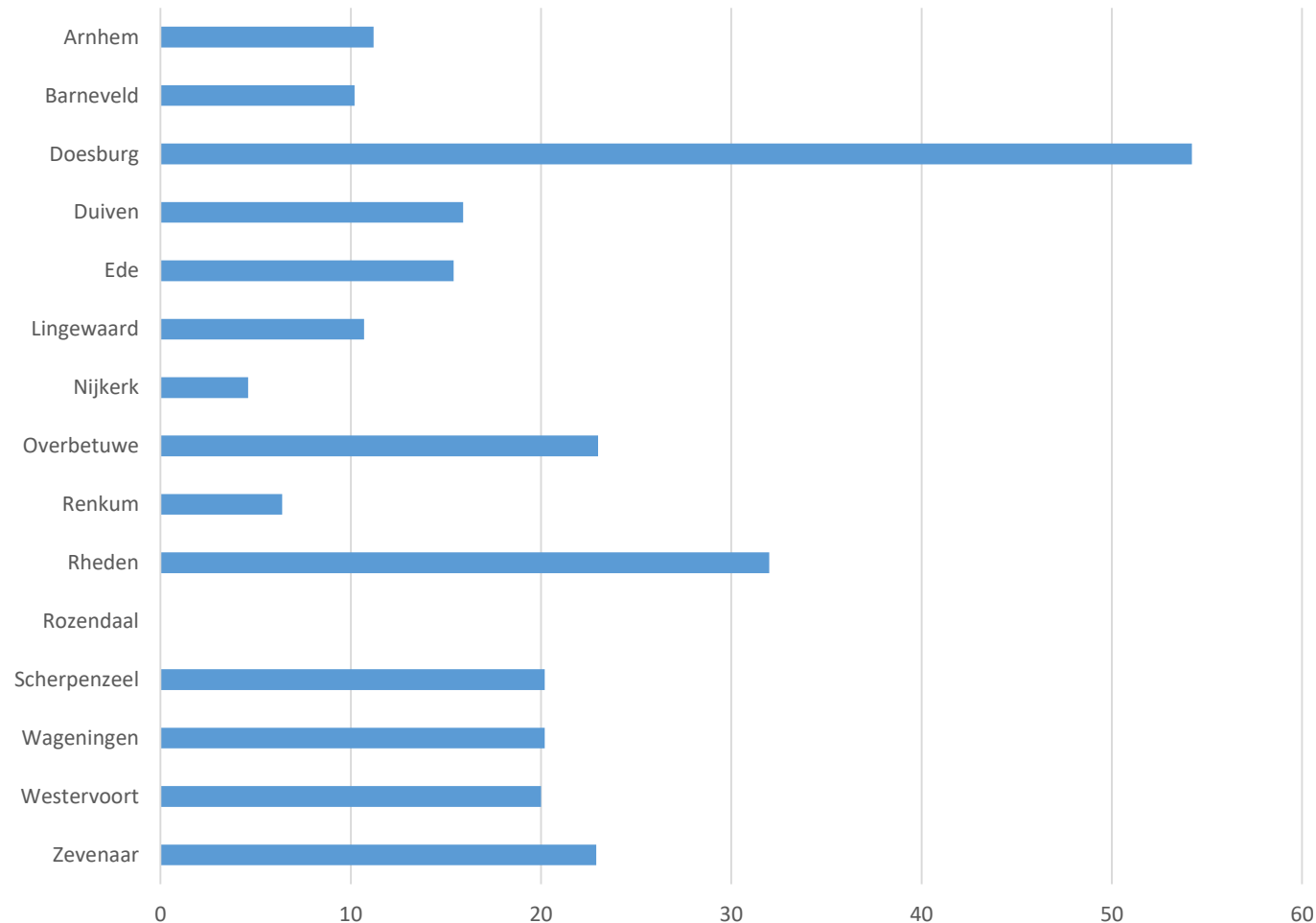
Gemelde overledenen

Aantal overledenen per geslacht per gemeente

Relatieve sterfte per gemeente

Totaal gemelde overledenen per 100.000 inwoners

Duiding

Op 21 april zijn in totaal 110 aan COVID-19 overleden personen gemeld.

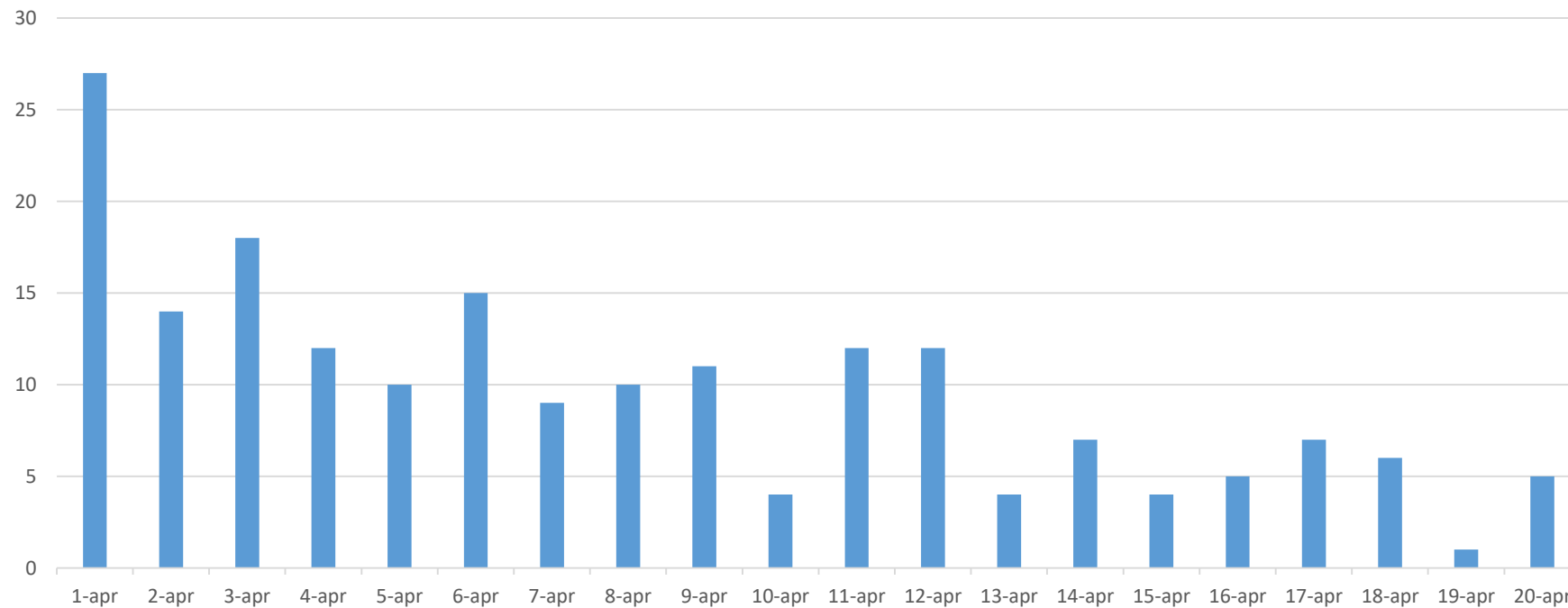
Aantal gemelde overledenen per 100.000 inwoners:

- Gelderland-Midden: 15,9
- Nederland: 22,8

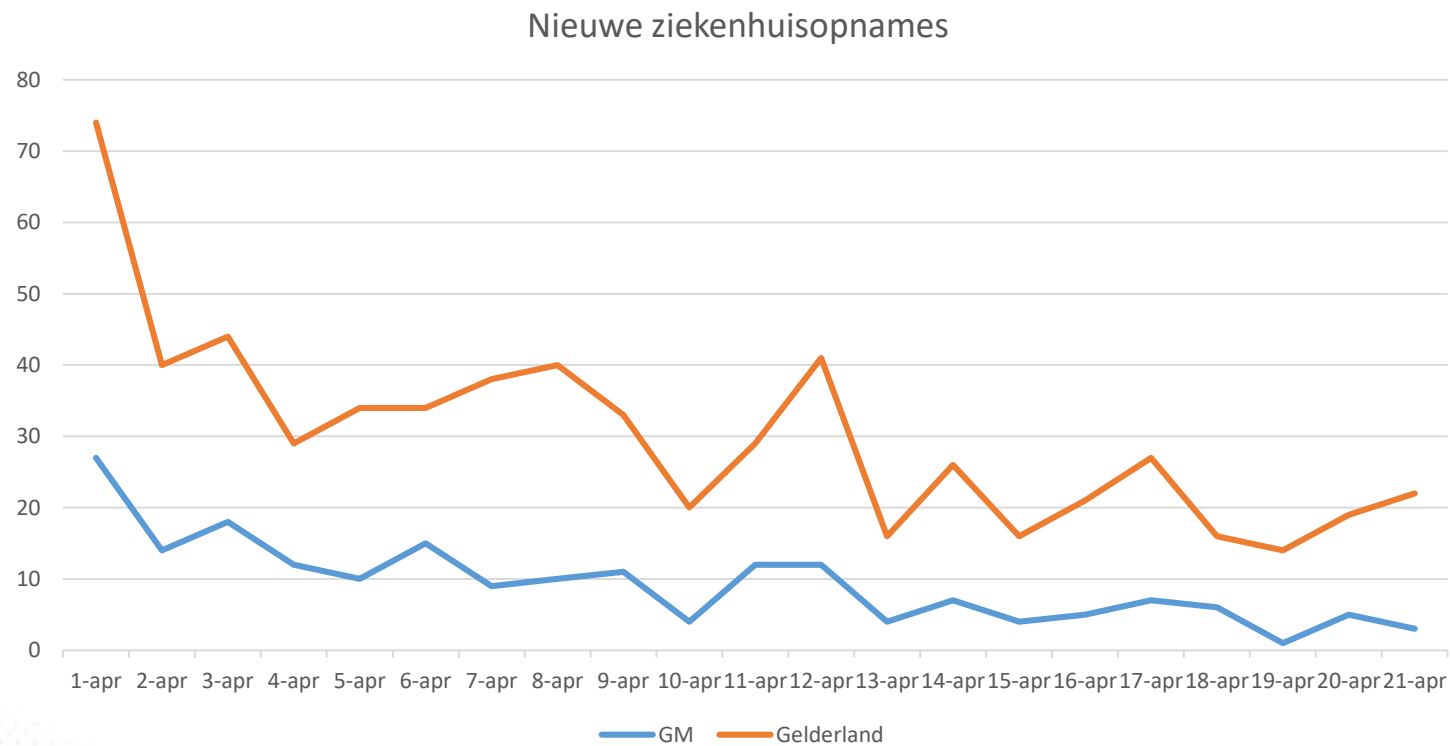
We zien regionaal nog steeds ongeveer dezelfde verdeling in leeftijd en geslacht. Wat opvalt is de relatieve sterfte in Doesburg en Rheden. Een verklaring hiervoor is waarschijnlijk de leeftijdsopbouw van de gemeente (Rheden) en het relatief grote aandeel 90-plussers bij de positief geteste personen in Doesburg (zie sheet 4).

Ziekenhuisopnamen Gelderland-Midden

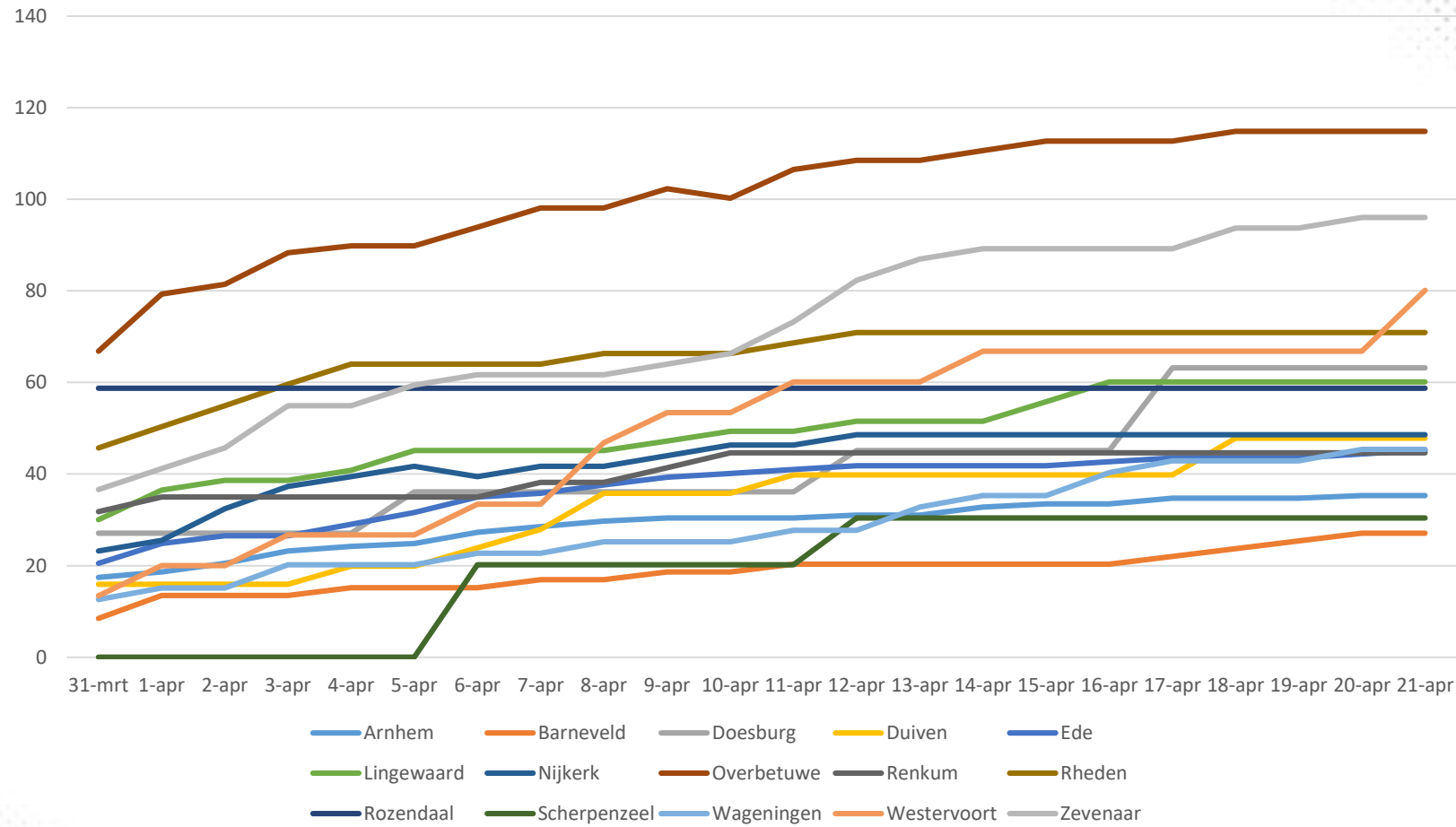
Aantal nieuwe ziekenhuisopnames per dag

Gelderland-Midden tov heel Gelderland

Ziekenhuisopnames per 100.000 inwoners

Duiding

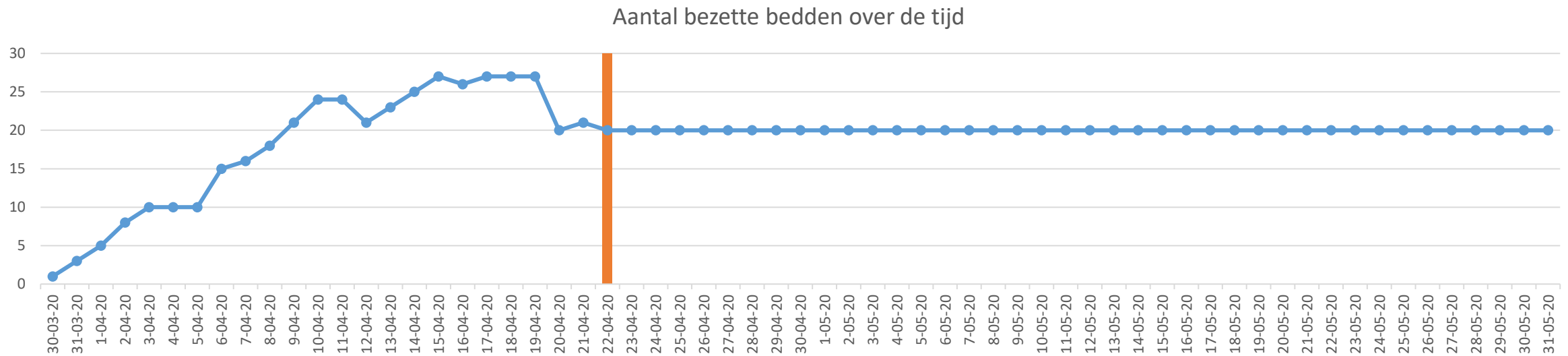
Op 21 april zijn in totaal 370 positief geteste personen in het ziekenhuis opgenomen (geweest).

Aantal ziekenhuisopnames per 100.000 inwoners:

- Gelderland-Midden: 54
- Nederland: 58

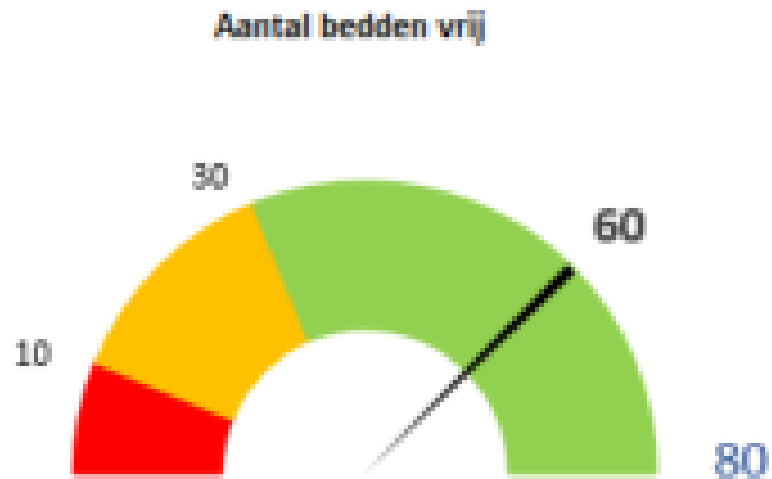
De afvlakking in het aantal ziekenhuisopnames zet door. Ten opzichte van heel Gelderland zien we in onze regio een sterkere afvlakking. Overbetuwe heeft nog steeds het hoogste aantal opnames per 100.000 inwoners maar stabiliseert. In Zevenaar zien we de afgelopen twee weken een relatief sterke stijging. Dit heeft onze aandacht.

Instroom COVID-19 cohort verpleging

De oranje lijn geeft de dag van vandaag aan.

Instroom COVID-19 cohort verpleging

	Aantal bedden vrij	Totaal aantal bedden	% bezet
Regio West	16	25	36%
Regio Oost	44	55	20%
Totaal regio	60	80	25%

Testbeleid

- Alle maatregelen blijven geldend
- In navolging van de aangekondigde maatregelen bereidt de GGD zich voor dat de doelgroep leraren, personeel basisonderwijs en pedagogisch medewerkers kinderdagverblijven/BSO met klachten getest kunnen worden.

Bron- en contactonderzoek

GGD Gelderland-Midden voert bij alle positief geteste personen een BCO uit. Aantal dinsdagochtend 21/4: 1056

Wat doen we?

- Brononderzoek gebeurt nu niet, behalve achterhalen contacten met bewezen corona patiënten
- Contactonderzoek focust op in beeld brengen contacten in periode tot 24 uur voor klachten
- Positief geteste personen spreken we persoonlijk. Zij krijgen een instructiebrief met verzoek hun contacten te informeren. Uitzondering: zorgverleners.
- Telefonisch bereikbaar voor mensen (patiënten en contacten) met vragen

Bron- en contactonderzoek de meerwaarde

- Mensen volgen de landelijke maatregelen beter op. Dit draagt bij aan 'flatten the curve'.
- We hebben niet alle covid besmettingen in beeld, maar wel de meest zieke patiënten en dus meest besmettelijke mensen.
- Mensen vinden het prettig om aanvullende informatie te krijgen en vragen te kunnen stellen

Aanvullend op landelijk onderzoek zetten we vragenlijst over naleven van maatregelen ook uit onder personen uit de BCO's om effect te meten

Bron- en contactonderzoek

- Capaciteit kunnen we uitbreiden voor professionals onderwijs en kinderopvang.
- Locatie Gelredome: verdubbelen met geringe inspanning. Bij grote toeloop uit zorg & onderwijs zullen we overwegen om ook in omgeving Ede een teststraat te openen.

PBM

- Toevoerstream van middelen is niet stabiel, maar er is wel een toename van het aantal middelen te zien
- Nieuwe bestellijn, rechtstreeks bij leverancier, is ingezet.
- Verwachting is dat binnen enkele weken het regionaal distributiecentrum in Lent wordt afgeschaald qua personele bezetting en dat zij alleen nog voor noodaanvragen bezet blijven.
- V&V instellingen worden voorzien, zo ver de schaarste dit toelaat, van PBM middelen. Het handelingskader wordt hiervoor toegepast.

Gedwongen isolatie/quarantaine

- Wet Publieke Gezondheid (WPG): voor A-ziekten kunnen maatregelen tot isolatie, quarantaine of medisch onderzoek worden opgelegd;
- De nieuwe A-ziekte en de vele ziektegevallen in Nederland roepen vragen op over de toepassing van WPG-maatregelen tot isolatie, quarantaine of medisch onderzoek bij Covid-19.
- In de fase waarin de epidemie zich nu bevindt (mitigatiefase) is de vraag of de rechter akkoord zal gaan met gedwongen isolatie op basis van vermoeden COVID-19. De onderbouwing is dat dit niet proportioneel is t.o.v. de fase waarin we nu zitten.

Ramadan

- vasten verhoogt (waarschijnlijk) niet het risico om geïnfecteerd te raken met SARS-CoV-2
- Om verspreiding van COVID-19 te voorkomen is het belangrijk om ook tijdens de Ramadan de 'social distancing'-adviezen en hygiënemaatregelen op te volgen.
- Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft factsheets opgesteld met bruikbare tips voor de islamitische gemeenschappen en gemeenten. Zie: [Rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/openbaar-en-dagelijks-leven/aanpak/religieuze-en-levensbeschouwelijke-bijeenkomsten](https://rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/openbaar-en-dagelijks-leven/aanpak/religieuze-en-levensbeschouwelijke-bijeenkomsten).

Integrale ondersteuning van het basisonderwijs en kinderopvang

We gaan een programma bouwen waarmee we het basisonderwijs en kinderopvang integraal ondersteunen, zowel

- Infectieziektenbestrijding
- Jeugdgezondheidszorg (en veilig thuis er achter)
- Gezondheidsbevordering

En doen dat in het kader van De Gezonde School

- Keuze-opties per school.
- Multimediaal.